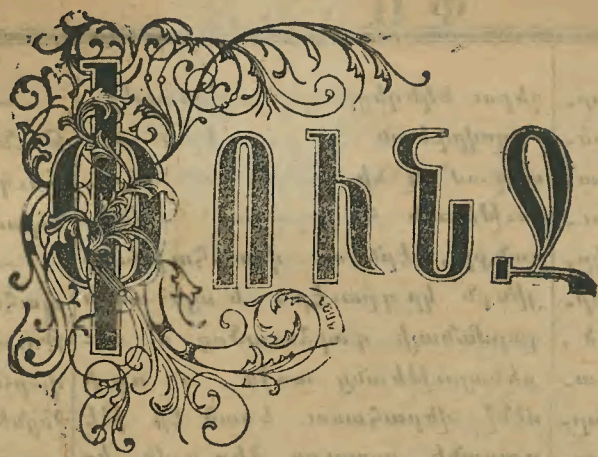

Փոստը ՇԱՐԱԹ օրերը կը հրատարակուի :
Տարեկան բաժանորդագրենք է երկու և կես
արծաթ Մեծիտ կանխիկ վճարելի , թէ մայրա-
քաղաքիս և իւր արտարձանաց և թէ գաւառաց
համար :
Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ
կընդունուի :
Տեղական և գաւառական բողոտարութեան
ծախքը խմբագրութեանը պիտի վճարէ :
Հատը 40 փարայ է , և կգտնուի մասնաւո-
րապէս Պանթ-Գալիու ջրավաճառ և գրախ-
ճառ Պողոս աղայի խանութը :

Դրանուցման տողը 3 դրուչ է մեկ անգամի
համար . Աւելի աման կըլլայ աւելի անգամնե-
րա համար :
Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է գիր
ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան Կ.
Պօլիս Պալլոց-Բազար Նափե-ի խան վերի յարկ
թիւ 16 :

A D R E S S E
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du journal Armenien Pountch
—16 Naffé-Han . Balouk-Pazar 16—
Constantinople

Թիւ 14942

Շ Ա Ր Ա Թ

1883 ՄԱՅԻՍ 18

ԱԶԳԱՅԻՆ

9000 լէւ . նուիրեր է այս օրե-
րու Խրիսթաբլի Զօղրափոս էֆէն-
տի յունական Սիլլոզօսին Բերայի ,
որոյ նպատակն՝ ինչպէս յայտնի է ,
մայրաքաղաքիս և գաւառաց յու-
նական կարօտ վարժարանաց նիւ-
թապէս օժանդակել է : Նո՛ր չէ ,
որ կը հրատարակուին Խրիսթաբլի
էֆէնտիի և այլ յոյն երեւելաց
հրապարակ նուիրատուութիւններն՝
իրենց ազգին կրթական և այլ բա-
րեպաշտական հաստատութեանց
համար : Նո՛ր չէ , որ մեք ալ ի
հակատ մեր լրագրութեան հոշա-
կելով Յոյն մեծամեծաց սխրագոր-
ծութիւններն , իղծ ու բաղձանք
կը յայտնենք : Հայ մեծամեծներն
ալ Յոյն մեծամեծաց նախանձելի
շաւղին մէջ տեսնելու համար :
Սակայն մեծաւ ցաւով կը տեսնուի ,
որ ինչպէս աստիճան անտարբերու-
թեան սառն ոգի մը կը տիրապետէ
մեր մեծամեծաց բազմաց վրայ ,
և գոգցես օր յօրէ կը ծանրանայ
կամրանայ այս ոգին , քանի որ
Ազգին կարօտութիւններն ու պի-
տոյքը կաւեռնան , և օժանդակու-
թիւնն անհրաժեշտ կը լինի : Հայ
Մեծամեծք ի՞նչ կըզգան արդեօք ,
երբ կը հրատարակուի ի լուր աշ-
խարհի թէ Պատրիարքարանի օրն
տուկն ստիպողական ծախուց հա-
մար քանի մը հարիւր լիւրայի
պէտք ունի և վերնար հայրայ-
թել . ի՞նչ կըզգան արդեօք Հայ
Մեծատունք , երբ կը հրատարակ-
ուի թէ Եֆէնտիէի Հիւանդանո-
ցի պատասխարելոց առաւել դիւ-
րակեցութեան համար առաւել օ-
ժանդակութիւն պէտք է : Արդե-
օք այս և այլ այսպիսի պիտոյից
բացատրութեան ձևն ու ոճը
պարզ , մեկին ու դիւրամբունելի
չէ : Արդեօք մեր Հայ Մեծատանց
այս կամ այն բարեգործութեան
համար , մինչև իսկ աննշան բա-
րեգործութեան համար հրատա-
րակելով պաշտօնական և անպաշ-
տօնական գոհունակութեան ու չը-
նորհակալեաց գիրերն բաւական
չեն համարուիր . բայց ո՛չ , այս-
պիսի պարագայից մէջ չափազան-
ցութիւններ ալ կը տեսնուին յա-
ճախ , և փոքրիկ բարիք մը ընող
Հայ մեծատունը մինչև իսկ աստ-
ուածայնելու չափ չափազանցողներ
պակաս չեն : Նէօթօս Յոյն լրա-
գիրն՝ որ մէկ քանի օր յառաջ հը-
րատարակած էր Խրիսթաբլի էֆէն-
տիի 9000 լիւրա նուիրելն , « Շնոր-
հակալութեան արժանի է այս նը-
ուիրատուութիւնը » բառերն մի-
այն աւելցուցած էր . իսկ եթէ
մեր մէջ մէկն այսչափ գումար մը
նուիրէ , տարիներով անպակաս
կը լինի շնորհակալութիւնը , գո-
վեստք ու ներքողք , և ազգային
Վարչութիւն՝ և մինչև իսկ երես-
փոխանական ժողով շարժելով դո-

հանակութեան քուէներ կը տե-
ղան , ուղերձներ կը թափեն նուի-
րատուին վրայ : Ինչպէս Հյառա-
ջադիւններ , չղարգանար , չբարգա-
ւաճիր Յոյն ազգը , քանի որ Խը-
րիսթաբլի պէս ազնիւ ոգի կրող
չնորհայի անհատներ կը պարու-
նակէ իւր մէջ , և քանի որ դոքա
գրեթէ անձայն կընեն իրենց ազ-
գայնէ հրապարծութիւններն :
Աւասիկ ճշմարիտ Մեծ մարդիկ ,
աւասիկ Ազգային Բարերար կոչ-
ուելու , և ամենայն մեծարանաց
արժանի մարդիկ :

Լրագիրս շարունակ ընթեր-
ցողք գիտեն , թէ քանի՛ քանի
անգամ դրած եմք Իւսկիւտարի
Պաղարպաշին ազգային գերեզ-
մանատան ամբիւրս վիճակին վրայ ,
և քանի՛ քանի անգամ ծանուցած
եմք շրջապատելու անհրաժեշտ
պէտքն : Աւասիկ մեր բազմաժա-
մանակեայ բաղձանքը կը պսակ-
ուի , Յիշեալ գերեզմանատան շըր-
ջապատի որմոց չինութեան հա-
մար հանգանակութեան ձեռնար-
կեալ է , Իզմիրեան Գեր. Տ. Մատ-
թէոս Սրբազան՝ որ գերեզմանա-
տան սահմանաց ուղղութեան հա-
մար մեծ փոյթ տարաւ , և արդ-
հանգանակիչ և չինութեան յանձ-
նաժողովը գլուխ կանգնած լինե-
լով հանգանակութեան առաջին
ցուցակը դրկած է առ մեզ ի հրա-
տարակութիւն , մեզ յանձնարա-
րելով որ հանգանակութեան մաս-
նակցութեան յորդոր կարգամբ
առ պատուարժան ազգայինս , Մեր
լրագրին անձուկ էջերուն մէջ մե-
ծաւ հաճութեամբ տեղի կուտամք
այս ցուցակին և հետզհետէ զըր-
կուելիք ցուցակաց , աւելորդ հա-
մարելով յորդոր կարգաւ տակա-
վին , որովհետև կը կարծեմք , թէ
Իւսկիւտարի համայն թաղերու և
այլ կողմանց Հայ բնակիչք մտա-
դիւր պիտի փութան մասնակցիլ ,
չուղելով որ դեռ ևս կղկղանաց
ու ապականութեանց մէջ ողորդալ
մնայ Իւսկիւտարի գերեզմանա-
տուն՝ ի նախատինս Ազգի և Ե-
կեղեցւոյ Հայաստանեայց :

Ահա ցուցակն .
Մեծապատիւ Տեառք
Մանուկ Սմբատեան 1080
Պօղոս Մուրատեան 1080
Սարգիս Աբրահամեան 540
Սիմէոն Մանուկեան 540
Բէթրակ Իսմէրեան 432
Երեւուի ֆափաղեան 432
Խաչատուր Ալաշկերտի օղլու 432
Միհրան Սէթեան 432
Պապիկ Գալստեան 432
Թադէոր Պահճեպան օղլու 324
Մագսուտ և եղբ. Սմբատեան 324
Յարութիւն Չլաճեան 324
Աւետիս Պահճեպան օղլու 246
Խաչիկ Փափաղեան 246
Մանուկ Չիլէքճեան 246
Յարութիւն Փափաղեան 246

Ռէթէոս Պերպերեան 246
Ռուբէն Սէմէրճեան 246
Սարգիս Գալաֆեան 108
Տիկին Դեկիլի Մնակեան 50
Միլիտան Եղամճեան 20
Գումար 7846

Ամեն . Ս. Պատրիարք Հայ-
րը այս շաբթու փոխադարձ այցե-
լութեան գնաց դեսպանաց , Յու-
նաց Ս. Պատրիարքին , Հռոմէա-
կան ազգայնոց Ս. Պատրիարքին և
այլոց , ինչպէս նաև կայսերական
անձնական դանձուն նախարար
Վսեմափայլ Յակոբ փաշայի Գա-
ղաղեան , և արժանաւայել մեծա-
րանօք ընդունուեցաւ ամենէն
ալ :

— Անցեալ կիրակէ օրը Գում-
դափուի Մայր եկեղեցւոյ մէջ ժա-
մերգութեան ժամանակ խումբ մը
վանեցի ազգայինք յանդգներ են
շարժումներ ընել՝ « չեմք ընդու-
նիր Ս. Էջմիածինն , անկրին սինհո-
դակաւ » գոչելով , և չիլովու-
թեան պատճառ եղեր են : Այս
շարժումներն ըրեր են , կամ ընել
տրուել է՝ Տ. Խրիմեան Սրբազա-
նի կաթողիկոսական ընտրութեան
լանից անյայտ եղելուն պատճա-
ռաւ : Ամեն . Ս. Պատրիարք Հայրն՝
որ նոյն օրը Բերայի Ս. Երրորդու-
թիւն եկեղեցին կը գտնուէր , ի
դարձին գտնել տալով այս անհա-
ճոյ շարժմանց դրդիչներն ու պա-
րագրութեան , և զգայնելով ի-
մաներ և ստատեր է , և նոքա նե-
րում խնդրեր են՝ խոտանալով չը
գտնուիլ ուրիշ անգամ՝ այսպիսի
վարմանց մէջ :

— Իւսկիւտարի Ս. Խաչ եկե-
ղեցւոյ առժամեայ քարոզիչ Գեր. Տ.
Գրիգորիս եպիսկոպոս Սէթաթ-
ճեանի մայր՝ տիկին Սրբուհի Հ.
Փափաղեան երկուշաբթի կը քնք-
մահանացուն ի հասակի 69 ամաց ,
և յուղարկաւորութեան հանգէսը
կատարուեցաւ հետեւեալ օրն , ի
ներկայութեան բազմաթիւ եկե-
ղեցականաց :

— Ամեն . Ս. Պատրիարք Հայրը
ցաւով հարկադրեցաւ գրել առ
ընդհանուր դատախազն , և պա-
տիժ պահանջել քանի մը Հրէից
համար , որ՝ իրենց բաբունապե-
տին պաշտօնատան մէջ , ի ներկա-
յութեան նոյն իսկ բաբունապե-
տին , յանդգնեցան յարձակիլ և
մահու չափ խոչտանգել Իւսկիւ-
տարի Հրէայ օրիորդ մը , որ դի-
մելով ի Պատրիարքարան մեր՝
խնդրած էր ընդունիլ զինքն ի ծոց
Հայաստանեայց եկեղեցւոյ , և
Պատրիարքարանը քահանայի և
բարապանի մը հետ ըստ սովորու-
թեան զրկած էր զնա առ բարու-
նապետն՝ որպէս զի օրիորդին ազ-
գականք համոզեն մնալ ի միւլի-
սական կրօն , և եթէ չհամազու-
վերադարձնեն , Խեղճ աղջիկն՝ որ

Հրէից ձեռքէն մեծաւ դժուա-
րութեամբ առնուելով՝ Պատրիար-
քարանի յանձնուած է դարձեալ ,
այժմ հիւանդ է : Այս խժդժա-
կան դէպքին վրայ , Պատրիարքա-
րանը տնօրինել է՝ առ բաբունա-
պետն չորիկէլ այսուհետև Հայկա-
կան կրօնքն ընդունիլ ուղղող հրէայ-
ներն : Անհրաժեշտ էր այս անօ-
րինութիւնն , և Պատրիարքարանը
չատ լաւ խորհրդ է : Ըստ մեզ ,
միանգամայն պէտք է որ և է յա-
րաբերութիւն չընել այսուհետև
Հրէից բաբունապետին հետ , մինչև
որ վերադառնալով ընէ մեր Պատ-
րիարքարանի Հարկէ այսպէս վար-
ուիլ եթէ ստոյգ է որ յարձակումը
բաբունապետին սովի և սկսեր է , և
նա՛ն անփոյթ ու անհոգ բողոքողին՝
դուրս ելել է , աղջիկն յարձակողաց
ձեռքը թողլով , և բնաւ չխորհե-
լով թէ այս յարձակումն ու խժ-
դժութիւնն ո՛չ միայն կրօնական
անբաւարարելի ազատութեան ,
այլև Հայոց Պատրիարքարանի ծայ-
րագոյն աղատամտութեան դէմ
անթողիլ վատութիւն մ'է : Մեծ
յոյս ունիմք թէ ընդհանուր դա-
տախազն ևս վերահասու լինելով
յարձակման բոլոր պարագայից ,
որ յոյժ ծանր են և բարբարոսա-
կան , և միանգամայն ի նկատ առ-
նելով կրօնական ազատութեան ան-
բռնաբարելի , նուիրական և կայ-
սերական կառավարութեան ըստ
ամենայնի ընկալեալ ու վաւերա-
ցեալ լինելն , և միանգամայն մեր
Պատրիարքարանի ազատամտու-
թեան դէմ գործուած ցած դա-
ւաճանութիւնն ու վատութիւնը ,
թող չտար որ յանցաւորք թեթեւ
պատժով մը ազատին . այլ այս-
պիսեաց համար սահմանեալ պատ-
ժոց մեծագոյնը կը պահանջէ ի
խրատ և ի զուշուրթիւն այլոց :

— Տրապիզոնի Առաջնորդ ընտ-
րուեցաւ Գեր. Տ. Գարեգին Ծ.
վարդապետ Սրուանձտեանց :

— Կրօնական ժողովոյ դիւա-
նի պաշտօնավարութեան ժամա-
նակը լրացած լինելով , ժողովն եր-
կուշաբթի առուր նստին մէջ ի նո-
րոյ կազմեց դիւանն , որ է , Տ.
Խորէն Արքեպիսկոպոս Նաբ-Պէյ
Ա. ատենապետ . Տ. Գարեգին Վ.
Թաթարեան՝ Բ. ատենապետ . Տ.
Յակոբ Վ. Ա. Փափաղեան՝ Ա. ա-
տենապետ . Տ. Յովհաննէս Վ.
Արշարունի՝ Բ. ատենապետ :

— Կրօնական ժողովն որոշեց
ծանօթութիւն առնուլ Տիարպէ-
քի ի Բաղաքական ժողովէն , թէ
մինչև ո՛ր աստիճան ստոյգ է այն
լուրն , թէ 1500 տուն ասորիք
պատրաստ են Հայաստանեայց ե-
կեղեցւոյ գիրիւր դիմելու , եթէ
Տիգրանեան Մկրտիչ եպիսկոպոս
իրենց առաջնորդ ընտրուի , և ե-
թէ ստոյգ է՝ ի՞նչ տնօրինութիւն
եղած է առ այդ :

— Որոշմամբ Կրօնական ժո-

ղովոյ , Սէլանիկ պիտի երթայ Տ.
Միքայէլ քահանայն , որ՝ ինչպէս
յայտնի է , Պուրթէն կոչուեցաւ՝
տեղւոյն ազգայնոց երկպառակու-
թեան շարժառիթ համարուելուն
համար :

— Փափաղեան Տ. Յովհաննէս
վարդապետ՝ որ Մարզուան կը
գտնուէր , Արդշի Բարձրահայեաց
Ս. Աստուածածնի վանուց վանա-
հայր կարգեցաւ :

— Ազգային ժողովը նիստ պի-
տի ընէ առաջիկայ ուրբաթ , 24
Մայիս : Այս շաբթու պիտի գո-
մարուէր , բայց յետաձգեցաւ՝ ե-
րեսփոխանական ընտրութեանց կա-
տարման և ատենադրութեանց տը-
պագրութեան սպասել հարկ հա-
մարուելով :

— Ամեն . Ս. Պատրիարք Հայ-
րը հեռագրով հրամայեց Մշոյ Ս.
Կարապետ վանուց Միաբանու-
թեան , որ հանդարտին , միանան ,
ցրուեալ աշակերտներն հաւաքեն ,
և սպասեն՝ վանահօր ընտրութեան
համար կեդրոնական վարչութեան
ընելիք որոշման :

— Ըստ որոշման ազգային
վարչութեան , Սովբեց Յանձնա-
ժողովը անտուկէն 50 լիւրա նպաստ
տրուեցաւ պատրիարքական փո-
խանորդ Գեր. Հօր : Կըյուսամբ ,
թէ ուրիշ նպաստներ ալ կը լինին
Նորին Գերապատուութեան , ո-
րոյ վնասը մեծ եղած է հրդեհի
վերջին արկածին պատճառաւ :

— Միացեալ Ընկերութեանց
Տնօրէն ժողովը մեծաւ խնդու-
թեամբ կը ծանուցանէ , թէ Մի-
ացեալ ընկերութեանց պատուոյ
անդամներէն Վսեմ. տ'Ապրո Բազ-
րատի իշխանն , որ Նարոյի քաղա-
քին մէջ հաստատած է բնակու-
թիւնն , իւր իտալացի բարեկա-
մաց մէջ հանգանակութիւն բա-
նալով յալողած է 1000 ֆրանքի
գումար մը հաւաքել , և մայրա-
քաղաքիս իտալական Վսեմ. դես-
պանին ձեռք զրկած է : Տնօրէն
ժողովը շնորհակալութիւն կը մա-
տուցանէ թէ՛ Բազրատի իշխա-
նին և թէ՛ ազնիւ իտալացւոց :
Մեք ևս կը ձայնակցինք Տնօրէն
ժողովոյ :

— Ազգային ժողովոյ անգամ
եկեղեցական երեսփոխաններէն
վիճակաւ դադարեալ և հրաժար-
կալ վեց երեսփոխանաց տեղ նոր
ընտրութեան համար հինգաբլթի
քուէարկութիւն լինելով՝ քուէից
բացարձակ առաւելութեամբ ե-
րեսփոխան ընտրուեցան Տ. Սիմէոն
եպիսկոպոս Սէթէրեան և Տ. Գե-
ղոյ Ծ. վարդապետ Իւթիւճեան :
Մնացեալ չորսին համար առաջի-
կայ չորեքաբլթի համեմատական
քուէարկութիւն պիտի կատարուի :

— Ներսէս Վարժապետեան
Ուսումնաբարձ ընկերութեան գոր-
ծադիր մասնախումբը չորեքաբ-
լթի նիստ ընելով՝ իրեն անդամա-

կից ընտրել է Հաճեան Ս. և Բա-
րադամեան Տ. Էֆէնտիններն, և ու-
րոշեց Ընկերութեան ընդհանուր
ժողովին քննութեան ու վաւե-
րացման մատուցանել Ընկերու-
թեան կանոնադրին և Ղալաթիոյ
կեդրոնական վարժարանի կրթա-
կան յայտագիրն, որ պիտի ենթա-
արկուի ազգային Վարչութեան
հաստատութեան:

— Վառնայի Հայրենասիրաց
Ընկերութիւնն սկսեց է ազգային
և քաղաքական լրագիր մը հրա-
տարակել հայերէն և գաղղիերէն
լեզուօք, Չորեքշաբթի և Շաբաթ
օրերն Յանդուլիւն կը մաղթեմք:

— Ենթագիւղի և Սթէնիպի
կողմանէ ազգային երեսփոխան
ընտրուեցաւ Սեպուհ Էֆէնտի
Տէմրեմպալեան:

— Թէքլիմաշի Առաջնորդ
Գեորգ Տ. Ներսէս եպիսկոպոս՝ որ
քանի մ'օր յառաջ մայրաքաղաքս
եկած էր յատկապէս ի շնորհաւու-
րութիւն Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր,
այսօր կուզէր ի պաշտօնատե-
ղին:

— Տնտեսական խորհրդոյ ան-
դամաց մին՝ որ կամեաստանէր իւր
մէկ պաշտօնակիցն, և յորմէ Գա-
ղաքական ժողովը գրաւոր ամբաս-
տանագիր կը պահանջէր՝ երկիցս
պայմանաժամ տալով, — վերջա-
պէս դերը է առ Գաղաքական
ժողովն թէ գրաւոր ամբաստա-
նագիր մատուցանելու հարկ չտեա-
նէր: Գաղաքական ժողովը վեր-
ջինն նստին մէջ այս խնդիրն ի նը-
կատ առնելու ժամանակ չէ ունե-
ցեր. ի հարկէ յառաջիկայ նստին
պիտի տայ վերջին որոշումն, որով
հարկաւ պիտի դադարեցնէ ամ-
բաստանողը խորհրդականութեան
պաշտօնէ և հրատարակէ ազգա-
յին լրագրաց միջոցաւ: Եթէ այս-
պէս էր, ինչո՞ւ ուրեմն դալթակ-
ղութեանց տեղի տուաւ: Զրպար-
տին ամէն երկրի մէջ ծանր պատ-
ժոյ կենթարկի ըստ օրինի:

— Իւսկիւտարի Պէրպէրեան
գիշերօթիկ և ցերեկեայ վարժա-
րանի դասախօսութիւնք դադա-
րեցան հինգշաբթի, ի նշան սգոյ
վասն մահու մեծանուն Վիքթոր
Հիւկոյի: Մեծ. Ռեթէոս Էֆէնտի
Պէրպէրեան վարժարանին մեծ սը-
րահին մէջ նոյն օրն արտօսը յաշ-
ներդրին խօսեցաւ Վիքթոր Հիւ-
կոյի վրայ, և նորա ոգին և աշ-
խոյժն ու աւելն իւր սովորական
ճարտարութեամբ ու եռանդ-
եամբ բացատրեց ի լուր ուսանո-
ղաց:

(Թղթակցութիւնք փոստի)

Կաթ. 5 Մայիս 1883: — Գա-
ղաքին շրջակայ Դիլիլի գիւղի (դէպ
ի արեւմտեան հիւսիս) 2 ժամ հե-
ռի) ազգայնոց վրայ ժամանակէ
մը ի վեր կրօնափոխութեան զը-
րոյցք կը շրջաբերէին ժողովըր-
դեան մէջ: Գանի մը ազգայնոց
հետ կրօնական ժողովոյ ատենա-
պետին դիմեցինք, ասուգեղու և
իմանալու համար թէ Դիլիլի գիւ-
ղի ազգայնոց կրօնափոխութեան
զրոյցներն ո՞ր աստիճան ճշմարիտ
կամ սուտ են: Թէ Ս. Առաջնորդն
և կրօնական ժողովն ինչ միջոցներ
ձեռք առած էին, կամ ի՞նչ դար-
ման տնօրինած: Սրտ. ատենապետ
քահանայն հաւաստեց թէ այդ
զրոյցք իսպառ սուտ կամ անհիմն
չէին. այլ սակաւ ինչ չափազան-
ցեալ, միանգամայն զմեզ վատա-

հացոյց թէ կրօնափոխութիւնն ար-
գելու և Դիլիլի հայերը մայրե-
նի եկեղեցւոյ փարախէն պապա-
կան վարդապետաց յափշտակու-
թեան նշանակ չընելու համար՝ կը-
րօնական ժողովն և Ս. Առաջնորդ-
քը իրենց ձեռքէն եկածն ըրած,
ամէն հնարաւոր միջոց ձեռք առ-
ած են վերելած ծանրակշիւ խը-
ռովութիւն խափանելու, և ազ-
գային նոր պառակտման մը առ-
աջին առնելու համար: Գոհ եմք
որ խնդիրը խանձարուրին մէջ խեղ-
դուեցաւ, գլխաւորապէս նոյն
գիւղի քանի մը ազգեցիկ ազգայ-
նոց՝ մեր Առաջնորդին և կրօնա-
կան ժողովոյն ցոյց տուած զօրա-
ւոր աշակցութեամբ. և այսպէս
առակ նշանակի դարձաւ արեւմե-
տեան աշխարհէն վտարեալ քանի
մը Յիսուսեան կրօնաւորաց մեր
ազգութեան դէմ նիւթած որո-
գայթն և պատրաստած չարաշուք
յատակագիրն, զի Դիլիլի հայե-
րը եկեղեցիէն և ազգային մեծ
մարմինէն չանջատեցան. սակայն և
այնպէս մեք կը փափաքեմք որ
Ս. Առաջնորդն և կրօնական ժո-
ղովն արթնան հոկեան իրենց թե-
մական ժողովրդեան վրայ, զի վը-
տանգը դեռ բոլորովին անհետա-
ցած չէ:

Ահաւասիկ բուն խնդրոյն բո-
լոր պարագայներն ու ամբողջ նը-
կարագիրն, յորմէ պիտի հասկըց-
ուի թէ մեր ազգին չափազանց
մարդասիրութիւնն և բարեմտու-
թիւնն երբեմն ո՞րպիտի մահացու
հարուած կուտան և խռովութեան
տարբ մը կը գոյացնեն ազգային
ամբողջութեան, և մեծ վտանգ՝
Հայաստանեայց եկեղեցւոյ դէմ:

Ասկէ քանի մը տարի յառաջ
պապականութենէ Հայաստանեայց
եկեղեցւոյ ժողովը կը դառնայ Գոմ-
քըցի Յովհաննէս հռովմէական
վարդապետը. ժամանակ մը Կար-
միրու վանքը կը մնայ Բայց գոյնն
ու համա դուրս տալով վանքէն
կը ճանրուի. յետոյ դանազան տե-
ղեր և վայրեր պտտելէ ու թափա-
ռելէ զինի կողայ կը հաստատուի
Կարնոյ Հայոց Դիլիլի գիւղն. այս
գիւղին մօտերը Աղ-պուլաղի աղ-
բիւրին քով կը գտնուին հին Արծ-
կէ քաղաքի կանգուն ժամանա-
կէն մնացած եկեղեցւոյ մը հիւ-
մերն որմնաքարերն և արձանա-
գրութիւնք: Վարդապետն հա-
մադկեր բանիւք և շլացուցիչ առ-
աքիւղութեամբ կը հրապուրէ գիւ-
ղացի հայերն և կը յաղթի անոնց
մէ բաւական կըրթիկ դուռնը մը
կորզել. կը կառուցանէ այդ հը-
նութեան տեղը պղտիկ մատուռ
մը, շուրջը 4-5 յարկ ուխտաւորաց՝
փայտակերտ և քարաշէն սենեակ-
ներով. ինքնիկ կօծէ մատուռը,
կը զարդարէ լատինական պատ-
կերներով, և իրեն համար ուղղա-
կի և կատարեալ եկամուտի աղ-
բիւր մը կը ձեւացունէ այս նորա-
շէն և նորաձեռն ուխտատեղի մա-
տուռն, քանզի կը հաւաստեն մեզ
թէ նոյն վարդապետն ամսական
3-4 լիւրա զուտ հասոյթ կատանայ
եղեր գիւղացի Հայ ուխտաւորաց
նուէրներէ: Ս. Վարդապետն ու
նէր յոյժ հրապուրելի և խորամանկ
յատկութիւն ու ձեւեր. յաճախ
յարաբերութեան մէջ էր շրջակայ
բոլոր Հայ գիւղերու հետ, կը մշա-
կէր անոնց մտերմութիւնն ու հա-
մալարանքն, երբեմն երբեմն գիւ-

ղերու եկեղեցիները կը շաճախէր,
ժողովրդեան կը քարոզէր, շատ
անգամալ նիւթական ժախդա-
կութեամբ հասարակաց համակ-
րանքը, սէրն ու վստահութիւնն
յինքն կը գրաւէր. և այս ամէն
զարմանալի դարձուածոց ու մե-
քենայութեանց առջև, ո՞չ ոք ի
մէնջ վերահասու եղած էր թէ
գաղանի զօրաւոր ձեռք մը կը
գործէր անդու Բրոքալանտայի
նորադարձներ շահելու, մեր եկե-
ղեցին խարաղելու համար: Վար-
դապետը կամաց կամաց Կարնոյ
ազգային կեդրոնին հետ իւր յա-
րաբերութիւնները թուլացուց-
տակաւ առ տակաւ յարաբերու-
թեան մտաւ տեղւոյ պապակա-
նաց Մեծաւորին հետ և ըմբոստա-
ցաւ մեր կրօնական իշխանութեան
դէմ. հրապուրեց 4 տուն հայեր
նիւթական զանազան խոտմամբ,
պապական ընելու համար: Ինչ-
պէս ըսինք, իւր դերն տակաւին
յաջողած չէ, բայց ինքն գիւղակը
պատուելով նորէն պապական ե-
ղաւ, և պապական կղերին ձեռ-
քը յանձնեց նոյն մատուռն որ
կարուր հնութեան մը վրայ, մա-
նաւանդ մեր գիւղաբնակ ազգայ-
նոց աշխատութեամբ և գրամա-
կան ծախիւք կառուցեալ է:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սամսոյ կառավարիչ կար-
գեցաւ Ալեքսանդր Գարաթոտոյի
փաշա, և հինգշաբթի մեկնեցաւ:
Նախորդն՝ Ստոյիտէս փաշա առա-
ջիկայ երկուշաբթի մայրաքաղաքս
կը հասնի:

— Իւլայի աստիճան տրուեցաւ
զինուորական պաշտօնատան և
թնդանօթարանի ճարտարապետ
Յովհաննէս Էֆէնտիի Ազնաւորեան:

— Սալիսի աստիճան տրուե-
ցաւ կայսերական բժշկական վար-
ժարանի շրջանաւարտ աշակերտ-
ներէն Միսաք Էֆէնտիի Կարա-
պետեան, որ Գօղան կը գտնուի
իրեւ քաղաքային բժիշկ:

— Օգոստ. Սուլթանը՝ Գարա-
տաղի իշխանին նուիրած ծովեղեր-
եայ ապարանքն (յէմլիլէն) կա-
հաւորել, և յարակից պարտեզը
զարդարել կուտայ անձնական
գանձէն:

— Բուսնայի թագաւորը
պատուական ընծայեց Յունաց
Ս. Պատրիարքին, սինհօդականաց
և այլոց, Պատրիարքարանին կող-
մանէ Բուսնայի եկեղեցւոյ ան-
կախութեան ճանչցուելուն առ-
թիւ:

— Դրամատեարք ունեւ կը
խորհրդակցին մամուլաւորական
ընկերութիւն մը կազմելու, մաա-
վաճառաց հետ մրցելու, և մին
100 ին 20 նուազ գնով վաճառելու
համար:

— Բ. Գոռն ընդունել է Կը-
րետէի կուսակալ Ֆօթիստէս վա-
չայի հրաժարականը:

— Ելմոյի նախարար Միւնիք
փաշայի եղբայրը՝ Բեռնի պէյ
յանկարծամահ եղաւ:

— Կուսակալաց ատուիրուե-
ցաւ Գայմագամ Կամ Միւտիք
պաշտօնանկ չընել կամ այլուր չը
ղրկել, առանց կանխաւ Բ. Դրան
հաղորդելու պատճառները:

— Արեւելեան՝ Բուսնայի մէջ
չարժաններ կը լինին՝ կուսակալ
Կալիլիէլ փաշան հրաժարեցնելու
համար, ինչպէս ի Սամսո և ի Կը-
րետէ եղաւ:

— Հրէայ տիկնայք ընկերու-
թիւն մը կազմեց են՝ Հրէիյ յա-
տուկ հիւանդանոց մը հիմնելու
նպատակաւ:

— Ըստ հրահանգի առողջա-
պահական վարչութեան Պօլոյ՝
Թուրքիոյ ծովեղերեայ քաղաքաց
վարչութիւնք զգուշութեան մի-
ջոցները պիտի շարունակեն և խըս-
տացնեն, Սպանիոյ մէջ վերելած
քօլէրային տակաւին շարունակե-
լուն և ծանրանալուն պատճառաւ:

— Բէթիի կողմանէ Բէրքու-
քի գործակատար անուանեալ
Շիւքրի պէյ և դէտ մը սպանուե-
ր են աւաղակներէ, և նորա ուղե-
կից դէտ մը և այլք կողպտեալ
և գրեթէ մերկ յաջողեց են փախ-
չիլ, Պաղատա հասնիլ և ծանուցա-
նել կառավարութեան տեղւոյն:

— Ղալաթիոյ մաքսատան դը-
րոշմի տրոց պաշտօնեաներէն Մուս-
թաֆա Հալիմ Էֆէնտի ինքիւրք
կախել է տանը մէջ:

— Յալոք անուն անձ մը ձեռ-
բակալեցաւ, որ Անպէր անուն
վատարարոյ կնոյ մը քիթը անգ-
ղիական դեսպանատան առջև կըս-
րած փախած էր, նորա հետ Շիւ-
քի կողմերը շրջապալեցն յետոյ:

— Խամուրքեան (Տրապիզոնի
նահանգ) գիւղաքաղաքի երեւե-
լիներէն Հաճի պէյ-գառէ Էօմէր
աղա նախորդ ամսոյ 23 ին կառա-
վարութեան ապարանքն երթա-
լով, յայտնեց է թէ գիշերն իրեն
եղած տեսլեան վրայ կը կտակէ 13
սենեակ պարունակող տունը՝ թա-
ղային վարժարան յինելու համար:

Սոյն անձն հետեւեալ օրն երեկոյ-
եան դէմ տուն դարձած ատեն
ճանապարհին վրայ յանկարծամահ
եղեր, և յետ քննութեան թաղ-
ուեց է:

— Մուսանեայի Վէլիը-Չիֆթ-
իլի կողմերը փարախի մը մէջ,
քանի մը հովիւ կալուկայ ընող
ու չարաչար ողջակիզող վեց եղեւ-
նագործաց հինգը ձերբակալուե-
ր են:

— Իւսկիւտար, Յովսէփ անուն
Հայ գործաւորապետ մը Մուս-
թաֆա անուն Թուրք գործաւոր
մը ծանրապէս վիրաւորել է, սա-
երը պահանջել է իւր աշխատու-
թեան վարձքն: Յովսէփ բռնուե-
ր է, փախած ատենը սպառա թըր-
քուհոյ մը գաւազանի ուժով
հարուածին չնորհիւ:

— Իզմիրի մէջ հրդեհ պատա-
հելով սրճարանէ մը՝ 2 գինեւորն,
1 նպարավաճառի խանութ, 1 ա-
տաղճի վաճառատուն և 1 պան-
դուկ այրեց են, և 4000 լիւրայի վը-
նաս եղեր է:

— Եօղլատի տրոց տեսուչ Խա-
լիս պէյ պաշտօնանկ եղեր և դա-
տի ենթարկուեց է՝ ինչ ինչ զեղծ-
մանց պատճառաւ: Գաւթամուկի
Տիւզճէ գաւառակի նախադատ
ատենի նախագահ Հասան Գեա-
միլ Էֆէնտի ալ գատի ենթարկուե-
ր է՝ պատժոյ որոշեալ ժամանակնե-
րը չլրացնող դատապարտեալներ
արձակելուն համար:

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՄԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆԳՄ

Ըստ 29 դր. յօդուածոյ հիմա-
կան կանոնադրութեան՝ բաժանոր-
դաց ընդհանուր ժողովը պիտի
գումարի ի Լոստոն առաջիկայ Յու-
նիսի (Ը. Լ.) 23 ի երեքշաբթի օրը:
Վարչական ժողովոյ տեղեկագիրը
պիտի լսէ, 1844 ի հաշիւները պի-
տի քննէ, և եթէ չաճ կայ՝ մէն

մի բաժնի մասը պիտի որոշէ, և
վարչական ժողովոյ շրջանաւարտ
անդամաց տեղ ուրիշները պիտի
ընտրէ: Ըստ 27 դ. յօդուածոյ վը-
րոյշեալ կանոնադրութեան, այս
ժողովոյն անդամակցելու իրա-
ւունք կունենան՝ առ նուազն 30
բաժնի տէր եղողներն: Ուստի
ներկայ գտնուելու համար, պէտք
է բաժնեթուղթերն Օսմանեան
Պանքայի Պօլոյ կեդրոնական վար-
չութեան և գործակատարութեանց
յանձնել, ընդհանուր ժողովոյ
գումարմանէն առ նուազն 10 դր.
յառաջ:

29 Մայիս 1883

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Կ. Պօլիս 18 Մայիս 1883

Օսմանեան Գոսթօրիտէ	17—28
Բուսնայի Երկաթուղի . Ֆրանսի	43—23
Թրակիայ	1. 0. 2—70
Օսմանեան լիւրան 100 դրուէն	
Մէհմետ	108—2
Մէհմետ	98 30
Հիւսէյն	102—23
Վեցնոց	102—33
Բուսնայի թղթագրամ	8—28
Բուսնայի արծաթ	89—30
Բուսնայի Բոյ	90—40
Գաղղիական լիւրա	87—34
Անգղիական	110—23
Գրիմից	34—15

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Տիւրքահոջալի քերթողա-
հայրն Դաղդիոյ՝ Վիքթոր Հիւկօ,
որոյ օրհասական փճակի մէջ գըտ-
նուի զուժած էինք նախորդ
թիւթով, մեռաւ ամսոյ 10 ին, ի
հասակի 83 ամաց, Դրդեցաւ և
սուգ գեցաւ ո՞չ միայն համայն
Դաղդիոյ, այլ և համայն քաղա-
քալիթեալ աշխարհ. վասն զի
Վիքթոր Հիւկօ իւր կենաց մեծա-
դոյն մասին մէջ գերմարդկային
բանիւք և գործովք օգտակար
հանդիսացած էր մարդկութեան,
քաղաքակրթութեան և իւր հրա-
շահիւս գրչին հետ ոսկի և արծաթ
մատդիւր կը զոհէր աղքատաց,
զրկելոց ու հարստահարեց հա-
մար: Տիւրքահոջալի քերթող
կը խնայէին նորա սիրաբոլոր յոր-
դարանաց և շնախարհիկ առաւ-
րուն առջև, ի մահ գատապար-
տելոյ ներսին կը շնորհուէր, և
հարստահարութեանց դժոխքներ
անուր կը խորտակէին ի մի շունչ
նորա, Վիքթոր Հիւկօ կը շնչէր
աղքատաց համար, կը քերթէր
յաւելն և յաշխոյժ շերտաշերտ վա-
սն ոսկեղինիկ աղատութեան,
վասն խաղաղութեան և վասն սի-
րոյ, Մեռաւ՝ կտակելով 50000 ֆը-
րանք վասն աղքատաց, և փա-
փաք յայտնելով, որ գերեզմանա-
տուն տարուի աղքատաց դադա-
ղով: Ճշմարտիկ գերեզմանիկ
մարդ, մարդաւորութեան անդու-
գական անձնաւորութիւն, որոյ
նմանը քաղաքական ժամանակք
հազիւ հազ կրնան ծնանիլ և ըն-
ծայել մարդկային ընկերութեան:

Ըստ որոշման կառավարու-
թեան՝ Վիքթոր Հիւկօյի մարմինն
երեք օր ի տես հասարակութեան
դրուեցաւ. երեսփոխանական ժո-
ղովն ու ծերակոյտը 20000 ֆրանք
սահմանեցին յուղարկաւորութեան
ծախուց համար:

Վիքթոր Հիւկօ հարստութիւն
թողած է 5 միլիոն ֆրանք, որոյ
3 միլիոնն՝ Անգլիոյ, և մնացեալք՝
Դաղդիոյ ու Պէլճիոյ արժեթուղթք
են, և ի պահ դրուած են Ռոշիլ-

տի քով: Վարձով բնակած տանը մտնելու փութեմով, որոյ վրայ տուն մը կառուցանել կուտար վերջին օրերս: Ասկէջ դատ ունի տուն մը կ'էրնայ կողմէն մէջ:

== Սերպիոյ արքայական դահուկն հետամուտ Բեդեր Գարա-եօրկէի իշխանին ի վարչական ու ղեկորութեան ժամանակն, Ռուսիոյ իշխանութեանց կողմէնէ արքայական պատուով ընդունուելու քննարկներէ ետք հրահանգի կեդրոնական կառավարութեան, Ռուսիոյ կառավարութիւնն՝ որ մինչև մտ ժամանակներս ի Ռուսաստան չէր ընդունել իշխան իշխանին, այժմ ընդունելով և մեծարելով զնա՝ կասկած կուտայ, թէ Սերպիոյ վրայ նախկին հաշտ աշօք չնայիր:

== Ի Սինանգի (Միացեալ Նահանգք) մեծ տպարան մը այրեր և 17 հոգի ողջակէզ եղեր են:

== Ի Խարքով օստիկանութեան սպայ մը զարնուելու մեղքը և ուրիշ մը վերադարձելու է՝ կասկածելի անձի մը բնակարանին խուզարկութեան ժամանակ, որոյ քով գտնուելու են գողտիկ տպարանի մը գործիք, պայթուցիկ նիւթք և զէնք:

== Ռուսիոյ կայսրն ինչպէս Բէնէտէի յայտնող Բոմբոօք զօրավարին, նոյնպէս և նորա օգնական Զարքիսիսի գնդապետին սուր մը ընծայել է « վառ քաջութեան » վերաբերութեամբ:

== Բեդրսպուրկի գաւառային ժողովն ի նկատ առնելով քոլերայի ծաղման հաւանականութիւնն, բժիշկներ կը դրիէ գաւառները՝ ժողովրդեան և հանրային հաստատութեանց առողջական վիճակը քննելու և պէտք եղած միջոցներն ի գործ դնելու պաշտօնով, իւրաքանչիւր բժիշկ, ճանապարհի ծախքէ դատ, պիտի առնու 120 ռուպլի ամսավոյշակ:

ՊԵՏԱՌԱՅԱՆ ԲՆԱՆՔԻՆ

Յոյժ քեզ ղեկավարները այր եւ կին մը հարաւային Ռուսիոյ քաղաքացի միտն փողոցէն կանցնէին:

Կարծես, թէ այլը քաղաքին հաւուտ վաճառականներէն մին էր, և կարծես թէ կինն իւր առն հարստութիւնն ի հանդէս կածէր. չընդգրկուելով քաղաքէն յոյժ քեզին էր:

Իսկապէս արականներէն երիտասարդ տեղակալ մը առնէն դուրս ընկնաւ լով զէպ ի զօրանոցն ուղղեցաւ: Գիւմարի տան պատուհանէն սիրուն օրիորդի մը գլուխը բարեկեց զնա. ըսպալն առաւ բարեկեց զէպ ի վեր նստելով յախտակեալ, և աճապարանօք իւր կոշիկաց իրաններէն միով վաճառականին կնոջ չընդգրկուելով քաղաքը պատուանց:

== Ներսէն կը խնդրէ, տիկին, գոչեց սպայն. շատ կը ցաւիմ անուշադրութեանս վրայ. կարծեմ թէ անվառ կերպով պատասխատեցաւ:

== Ո՛չ, տէ՛ր, գոչեց կինը, քղացքը ոչնչացաւ. զգեստն ալ չհագնուելի:

== Պէտք է որ տուժէք այս վնասը, գոչեց այլը:

== Շատ լաւ, ասոն իմ հասցէս, ըսաւ սպայն, տուն մը ներկայացնէ լով առն, բայց նա չընդունելով գոչեց:

== Այժմ իսկ պարտք վճարել, ապա թէ ոչ՝ չեմ թողուր որ երթաք:

== Բայց կը խնդրէմ, պաշտօնս զիս կը կոչէ. եթէ ոչ մնամ, մեծ պատժոյ կենթարկիմ:

== Ո՛րքայի է պատճառած քնաս:

== Զգեստը նոր է, ըսաւ կինն, առաջին անգամն է որ հագած եմ. ուս-

== Ի Ռուսաստան երկաթի՝ պողպատի՝ արդիւր և երկաթեղինաց ու պողպատեղինաց մաքուր պիտի բարձրանայ:

== Երկաթագործութիւնը չարաչար կը քնասի այս օրերս ի Տուրուհա: Մարախը կը ծածկէ դաշտորայքն. ղրնուորք ժողովրդեան հետ կաշխատին ջնջել զայնս. մարախն՝ որ ամուսն սկիզբներն երեւցած է, միջնաւոր տեղեր տարածուելով՝ ոչինչ թողած է կանանչ. արեգակն իսկ խաւարեր է պահ մը. Ռուսիոյ նախարարապետն անձամբ մուտքացեր է յօգնութիւն և ի քաջալերութիւն ջնջման աշխատութեանց:

== Վերջին ժամանակներս Նիւ-Եորքի գրամատանց մէջ մեծաքանակ դրամ գտնուելն՝ վաճառականութեան նուազութեան և անգործութեան նշան կը համարուի: Գրամատանց մէջ այժմ՝ 37 միլիոն տոլար կը գտնուի, մինչդեռ անցեալ տարի 3 միլիոնէն աւելի չէր: Շարունակ դրամ ի պահ կը տըրուի, և փոխառութիւնք նուազած են:

== Գահիրէի Պոսթօր Էքսպրէսէն գաղղիական խախտեալ լրագիրն՝ որոյ խախտման և տպարանին ղինու զօրութեամբ բռնաբարման համար անցեալ անցքերն յայտնի են, վերսկսաւ հրատարակել ի շնորհս բողոքանայ և պաշտպանութեան կառավարութեան Գաղղիոյ: Եգիպտոսի իշխանութեան կողմէն Տիգրան վաշա յատկապէս Փարիզ զրկուած է՝ Եգիպտոսի օտար մամլոյն համար մշտնջենաւոր կարգադրութիւն մ'ընելու պաշտօնով:

== Եգիպտոսի իշխանութիւնն որ որոշած էր 100 ին 3 զեղչել արժէթիթոյ վճարելի կտրօններէն, չգործադրեր այս որոշումն, ներկատեղով որ Գաղղիոյ՝ Գերմանիոյ՝ Աւստրիոյ՝ և Ռուսիոյ կողմէն:

տի պէտք է որ ամբողջ գինը վճարէք. 200 ռուպլի:

== 200 ռուպլի. . . գոչեց դարմանօք սպայն. իմ տարեկանս իսկ այդչափ չլինիր:

Արդէն հետաքրքրաց բազմութիւն մը խոնուած էր սոցա չուրջն:

== Արդ պէտք է, որ մեղի հետ ոստիկանութեան պաշտօնատուրը դադը, ըսաւ կինն:

== Ընչո՞ ժամանակին պիտի հասնիք. ժողովն ալ այժմ կը գումարի, յարեց այրն:

== Բայց ցաւալի կացութեան մը կենթարկէք զիս, գոչեց երիտասարդ սպայն:

Գործն անոյժ տեղը կապել ուղեւցաւ թէ եւ, բայց այր և կին անդրդուելի մնալով իրենց որոշման մէջ, կըսպառնային ձերբակալել տալ զնա՝ արդէն անոր հասած ոստիկանի մը. ուստի խեղճ տեղակալը վերջապէս ըստիպուեցաւ ոստիկանութեան պաշտօնատուրն երթալ նոցա հետ:

Գատաւորն անդրադէր. մէկ քանի վայրկեան տեղեկացաւ խնդրոյն, և վճռեց թէ տեղակալն պարտի կամ վճարել և կամ պարտաւորաց բանտն երթալ:

== Ամբողջապէս վճարելն անկարելի է ինձ, ըսաւ տեղակալն, մանաւանդ թէ պահանջուած գինն ալ շատ բարձր է՝ արդեօք:

== Իւրաքանչիւր ազատ է իւր ըստացուածքն եղող բանի մը գին պահանջել ըստ կամաց, ըսաւ դատաւորը. բայց այսու ամենայնիս խորհուրդ պիտի տամ յարգելի տիկնոջ, որ մարդասիրութիւնը ձեռքէ չթողու և չնկղէ զսպայն:

Իրիտ բողոքներ կը լինին:

== Կրտուի, թէ հակառակ հերքմանց լրագրաց ոմանց, Խոտիոյ կառավարութիւնը կը պատրաստուի նոր զօրքեր ճանաչ հանել գէպ ի Կարմիր ծով:

== Անգղիացի Կորտոն զօրավարի ի Խարթում սպանման պատգաններն հետեւեալ կերպիւ պատմած է եգիպտացի յիսնապետ մը՝ որ ականատես է եղեր և յաջողեր է փախչել ու Գահիրէ հասնել այս օրերս: — « Խարթում գրեթէ սովատանջ վիճակի մէջ էր. եգիպտացիներն անպէտք կարծէր 1000 դալէր. ոսպին օխան՝ կէս գաղղիական իրաւ. գինիին և մըսին օխան՝ 10 ֆրանք. գիշեր մը իւր 25000 ապստամբ հողով լըցին քաղաքին շրջակայ փոսերն, Կորտոնի ստորադասեալ քանի մը ղրնուորական փաշայից ու սպայից մատնութեամբ. արշալոյսին, երբ դեռ ի քուն էին բնակիչք, Սուտ Մարդարէին զօրքերն հայհոյանօք մտան ի Խարթում, և ջարդեցին ո՛վ որ իրենց պատահեցաւ. ապա յարձակեցան կառավարչին ապարանքին վրայ. Կորտոն սպաննեց յարձակողներէն երկուքն, և ապա ընկճեցաւ բազմութեան ներքեւ. Կորտոնի գլուխը տարին առ Սուտ Մարդարէն. արիւնն ու աւարն շարունակեցան մինչև կէս օր: Խարթումի պահապան 18000 զօրաց մեծ մասը ջարդուեցան. քաղաքին գրամանէն երկու օր ետքն ապստամբք ըսպաննեցին զԿորտոն մատնողներուն գլխաւորաց երկուքն՝ որ են Մարադ փաշա և Ահմէտ պէյ. գերեզման կնայք վերապահեցան Սուտ Մարդարէին, մէկ մասը տրուեցան նորա գլխաւոր սպայից և մնացեալը վաճառեցան իւրեք գերի. սպաննեց թիւն 20000 էն աւելի է, որ անթաղ մնացին ըստ հրամանի Սուտ Մարդարէին: Սա

չլթայալապ պահած է աւստրիական Սլաւիոյ պէյն, որ եգիպտոսի ղրնուորական ծառայութեան մէջ մտած էր և երկար ժամանակ պահպանեց զճարփուր. 13 եւրոպացիք ալ կան, որոց Տէրվիշի ըզգեստ հագուցած է »:

== Կը կարծուի, թէ Անգղիոյ նախարարապետ Պ. Կլաւտօն ի մտոյ պիտի քաշուի կառավարական գործերէ: Անգղիոյ ժողովին մէջ վիճաբանութեան մը ժամանակ ըսեր է, թէ գլխաւորութեան շարժմանը նշանակութիւն չունին այնպիսի անձի մը համար, որոյ պաշտօնավարութեան ժամանակն ամիսներով պիտի չափուի քան տարիներով:

== Ռուսիոյ կայսրը 100 հազար ռուպլի (16000 լիւր) ընծայել է հանրածանօթ Բոմբոօք զօրապետին:

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼԻ

== Թաշկենթէն Նախագահութեան մեծ սպարէզ գտած է ամբողջական պարզութեան մէջ: Թաշկենթի շրջանց վրայ սեղմելն՝ նըշան է թէ ծանօթեալ կուզէ օք. ձեռաց վրայ տարածելն՝ նշան է թէ կրնայ համարձակել: Վարկախաւած բռնելն՝ նշան է համակրանաց. կզակէն վեր բռնելն՝ քսել է կը սիրեմ գընդ. երկու ձեռք ծայրերէն քաշելը կը նշանակէ՝ կատեմ գընդ. ալ այսին վրայ սեղմելը կը նշանակէ այո՛, և ձախ այսին վրայ գնելն՝ ո՛չ. ալ ձեռաց ափին մէջ սեղմելը կը նշանակէ ուրիշ մը կը սիրեմ. ձախ ափին մէջ՝ հանդարտ թող զիս. երկու ձեռք սեղմելը՝ կուզեմ ձեզ հետ խօսիլ. ուսի վրայ երեք-ցրենի կը նշանակէ ետեւէս եկէք. երկու ծայրերէն բռնելն՝ ըսել է ինձ սպանեցէք. ձախին վրայ բոլորելը կը նշանակէ թէ մարդ պիտի հասնի վրայ. ալ ականջին վրայ բռնելն՝ դուք փոփոխամիտ

էք. ձախ ականջին վրայ բռնելն ըսել է՝ նամակ մ'ունիմ ձեզ տալու. մէկ աչքի վրայ բռնելն ըսել է շատ անգուշ էք. ցուցամատին վրայ փաթեթ ըսել է՝ նշանած եմ. մատանեմատին վրայ փաթեթ ըսել է՝ ամուսնացեալ եմ:

== Առաջին անգամ հայտնուեցաւ Ռուսական Քիւմիսիա քաղաքի գմբէթէն գէպ հարաւ նայուած առնն կը տեսնուի ընդարձակ և աւազով ու դաւարով ծածկուած դաշտի մը մէջ չինական քաղաք մը, որ կը սահմանէ զհորիզոնն: Այդ քաղաքի անունն է Մայի-Մա-Չին, որ չինաց լեզուաւ կը նշանակէ « գնեցէք և վաճառեցէք », և համարն է նաեւ « վաճառատեղ » : 3000 անձինք կան մէջն՝ ամենքն ալ այր. չկայ անդ կին մը և ոչ մանկան ճիչ. փողոցաց մէջ չկայ խաղացող տղայ մը, և ոչ դպրոց դասող աղջիկ մը: Սակայն այդ 3000 անձինք ամուրի չեն. բազումը ինոցանէ կիներ և զաւակներ ունին Ձինաստանի մէջ: Ձինաց կառավարութիւնն արգելած է իւր հպատակաց, բնակիչ իրենց կլինելով մէկտեղ, վատաբարոյ ռուսաց սահմանին այնչափ մօտ: Բաղաքը՝ գործ ունեցող վաճառականներով բնակեալ է. բնակիչք իբրեւ ուղեւոր հիւրեր կը նկատուին, մինչև իսկ երբ 20 կամ 30 տարի անդ բնակին և հաստատուին: Այս պատճառաւ, Մայի-Մա-Չինի մէջ գտնուող ընտանեաց հայր մը երբ ուզէ իւր կինն ու զաւակը տեսնել, պարտի ամիս մը շարունակ ուղտի մը վրայ հեծեալ, անապատի մէջէն ճանբորդել և ամիս մ'ալ նոյն կերպով վերադառնալ. այնպէս որ այդ փափաքն ունեցող մը նախ պէտք ունի երեւակայիլ ճանբորդութեան այդ տաղտկութիւնն, և հետեւաբար բազումը ետ կը կենան իրենց այդ նպատակէն: Անգղիացի մը իւր կուռարար կնոջմէն զզուելով

— Կնէք, գոչեց վաճառական այլը, զգեստը վերստին ես պիտի դընտն. ահաւասիկ 200 ռուպլին:

== Այդ բաւ չէ, ըսաւ սպայն, իւրաքանչիւր օք կրնայ իւր ստացուածքը եղող բանին գին պահանջել ըստ իւր կամաց: Այդ զգեստը շատ տուրի նստաւ ինձ, որպէս եւ կորուսեալ դատի մը ծախուց գումարն ինձ կը պատկանի. 1000 ռուբլի կը պահանջեմ:

Ունկնդրեք ծիծաղեցան բարձրաբերիլ. դատաւորը լուծիւն հրամայելով ըսաւ.

Առաջարկութիւնն յոյժ անհամեմատ է, սակայն բողոքող կողմն չպարտի ընդունիլ զայդ. տիկինը կրնայ հրաժարիլ զգեստին վերադարձման առաջարկութեան:

== 1000 ռուպլի. . . մեծ յիմարատութիւն, գոչեց կինը բարկութեամբ:

== Ամենեւին ո՛չ, յարեց տեղակալը, մանաւանդ թէ առեւտրական շահ մ'ընելու նպատակ չունիմ. ամբողջ տարբերութիւնը, վերջին պատերազմին մէջ մեռնող ղրնուորականաց որոք պիտի յատկացնեմ, եւ այդ պատճառաւ այժմ զգեստուս գինն 200 էն վեր կը բարձրացնեմ:

վաճառականը գումարը վճարելով ըսաւ. — Դուք ալ պիտի ընէք ինչ որ ես մտադրած էի ընել, տէ՛ր տեղակալ: Ահա 200 ռուպլի եւս. այս դադ բաւական սուղ է, բայց իւր բան ընէմ ալ ունեցաւ:

Գատաւորն երկու կողման համաձայնութիւնը տեսնելով՝ փակեց իրն գինն:

